

ปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อ

สินีนานู ทวมตมณี*

รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี**

บทคัดย่อ

การวิจัยในวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นการศึกษากระบวนการหลังจากที่ผู้เช่าซื้อผิดสัญญาและมีการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อกระบวนการเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อตลอดจนกระบวนการนำทรัพย์สินที่เช่าซื้อออกประมูลขายถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ให้เช่าซื้อในการดำเนินการในกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการจัดส่งหนังสือบอกเลิกสัญญา กระบวนการเลิกสัญญา กระบวนการจัดส่งหนังสือแจ้งประมูลขาย กระบวนการนำทรัพย์สินที่เช่าซื้อออกขายทอดตลาดพบว่ากระบวนการดังกล่าวต้องมีความสมดุลในการบังคับตามสิทธิของแต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อ กระบวนการจัดส่งเอกสารใด ๆ ก็ตามถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินการที่เป็นธรรมและต้องเปิดโอกาสให้ผู้สัญญา หรือ ผู้มีส่วนได้เสียโต้แย้งได้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เช่าซื้อ ผู้มีส่วนได้เสีย ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์อย่างเต็มที่ทั้งนี้การจัดส่งเอกสารใด ๆ ควรจะต้องส่งภายในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเกินสมควรและถึงแม้การทำสัญญาจะยึดหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาที่ตามรัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงแต่เมื่อคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมประกอบกับเพื่อมิให้เกิดการสำรองหนี้เสียจนเกินสมควรน่ามีมาตรการในการช่วยเหลือคู่สัญญาหากประสบปัญหาการเงินอย่างแท้จริงเพื่อส่งเสริมให้ทางฝ่ายต่างปฏิบัติต่อกันได้อย่างสมดุลกระบวนการยึดรถยนต์ในคดีที่เช่าซื้อนั้นพบว่าไม่ว่าผู้เช่าซื้อจะดำเนินการถึงขั้นตอนใดไม่ว่าจะเป็นการยื่นฟ้อง ศาลพิพากษาแล้ว หรือ บังคับคดีแล้วผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถติดตามรถยนต์ที่เช่าซื้อได้คืนทุกเมื่อกระบวนการดังกล่าวพบว่าไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดให้การดำเนินการสามารถว่ากล่าวกันไปในคราวเดียวกันได้อาจจะเพิ่มภาระให้กับคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายและเพิ่มขั้นตอนการปฏิบัติงานให้กับกระบวนการยุติธรรมและอาจจะสร้างความเสียหายให้ผู้ให้เช่าซื้อเกินสมควรเมื่อพิจารณาถึงในแง่ผลประโยชน์ที่ลงทุนไปแล้วก็ย่อมจะหวังผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับและเมื่อการดำเนินการใดก็ตามเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานของฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยรัฐไม่ได้เข้ามาตรวจสอบในส่วนกระบวนการอาจจะเกิดการฮั้วกันในทางปฏิบัติควรมีมาตรการทางกฎหมายมาควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรมแก่คู่สัญญาหรือผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มมากขึ้น จาก

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การศึกษาพบว่ากระบวนการในทางปฏิบัติอาจจะสร้างความไม่เป็นธรรมต่อผู้เช่าซื้อได้หรืออาจจะทำให้กระบวนการดำเนินการล่าช้า เพิ่มขึ้นตอน เสียค่าใช้จ่าย และ เกิดความเสียหายต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกระบวนการยุติธรรมเกินสมควร

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าซื้อ ทรัพย์สิน นิติกรรมและสัญญา คำประกัน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการขายทอดตลาด (ฉบับที่3) พ.ศ. 2557 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการประเมินราคาทรัพย์ พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดี กฎหมายประเทศอังกฤษ เครื่องรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่เกี่ยวข้องกับเช่าซื้อ และ การบังคับคดีจากการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาทางกฎหมาย ทางปฏิบัติ และอุปสรรคทางกฎหมายในการปฏิบัติซึ่งทำให้กระบวนการไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการไม่ว่าการจัดส่งหนังสือต่าง ๆ ที่จะเกิดสิทธิในทางกฎหมาย อำนาจในการติดตาม อำนาจในการขายทรัพย์ ความซับซ้อนในการดำเนินคดีที่ต้องดำเนินการหลายครั้งซึ่งอาจจะส่งผลให้ไม่เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติหลายประการและอาจจะสร้างความไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญาได้ตามสมควร

ดังนั้นเมื่อกระบวนการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นกระบวนการโดยที่ผู้ให้เช่าซื้อดำเนินการฝ่ายเดียวอาจจะสร้างความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อได้ตามสมควรจากเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะแนวทางดังกล่าวคือควรกำหนดมาตรการในการดำเนินการดังกล่าวให้มีการควบคุมขั้นตอนในทางปฏิบัติให้ชัดเจน มีมาตรการในการควบคุมการจัดส่งเอกสาร การบอกเลิกสัญญาถึงคู่สัญญาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น กำหนดหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือผู้เช่าซื้อหรือผู้มีส่วนได้เสียหากพบประสบปัญหาทางการเงิน หรือถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเมื่อผู้ให้เช่าซื้อติดตามรถยนต์คันที่เช่าซื้อกลับคืนมาได้กำหนดมาตรการในการกำหนดราคารถยนต์ที่ชัดเจน ซึ่งอาจจะว่ากล่าวกันไปในคราวเดียวได้ หรือ งดการบังคับคดีไว้ชั่วคราวหากมีการขายรถยนต์ที่เช่าซื้อได้แล้วก็ว่ากล่าวกันไปในคราวเดียวกันได้เห็นได้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่าย ขั้นตอนการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรม กระบวนการขายทอดตลาดที่เปิดโอกาสให้คู่สัญญาหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสเข้าโต้แย้งการดำเนินการได้ตามสมควรโดยควบคุมการดำเนินการโดยรัฐเพิ่มมากขึ้น และ อันจะส่งผลต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย กระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรม เพื่อให้การดำเนินการธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์มีความเป็นธรรมส่งผลต่อการลงทุนเพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้มีการพัฒนาต่อไปเพิ่มมากขึ้น

1. บทนำ

ปัจจุบันการเติบโตของตลาดรถยนต์ส่งผลให้ธุรกิจเช่าซื้อเติบโตมากขึ้นสถาบันการเงินให้ความสนใจไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันภัย เพราะเป็นช่องทางในการนำเงินจากประชาชนมาสร้างผลกำไรได้จำนวนมากแม้กฎหมายจะจำกัดธุรกิจที่สถาบันการเงินที่จะนำเงินฝากของประชาชนไปลงทุนก็ตามแต่หน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็ให้การสนับสนุนโดยออกประกาศข้อยกเว้นให้สามารถลงทุนได้และไม่เพียงแต่สถาบันการเงินเท่านั้นยังมีภาคเอกชนอื่นที่หันมาทำธุรกิจมากขึ้นเพราะรถยนต์ถือเป็นทรัพย์สินที่มูลค่าพอสมควรและมีมาตรฐานในการประเมินที่ค่อนข้างชัดเจนมีตลาดรองรับจำนวนมากจึงเป็นช่องทางในการให้สินเชื่อได้

หากพิจารณาถึงหลักการพื้นฐานของการใช้ทรัพย์สินเป็นหลักประกันตามช่องทางกฎหมายกำหนดไว้มีเพียงการจำนำ จำนองในอดีตก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 17/1 รถยนต์ไม่อาจจำนองได้ส่วนการจำนำนั้นก็ต้องส่งมอบทรัพย์สินวิธีการที่ง่ายที่สุดก็คือการทำสัญญาเช่าซื้อ กล่าวคือลูกหน้่นำรถยนต์มาโอนกรรมสิทธิ์ให้เจ้าหน้่นก่อนและทำสัญญาเช่าซื้อกลับไป (Sale and lease back contract) โดยวิธีการนี้ถือเจ้าหน้่นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เมื่อไหร่ก็ตามที่ลูกหน้่นผิดนัดชำระหน้่นเจ้าหน้่นสามารถบอกเลิกสัญญาและริบบรรดาเงินที่ชำระมาแล้วและกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้อย่างไรก็ตามแม้จะมีการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเช่าซื้อแต่ก็ไม่ทำให้ให้ธุรกิจเช่าซื้อลดลงแต่อย่างใดเพราะการเช่าซื้อไม่จำกัดเรื่องดอกเบี้ยเพราะไม่ใช้การให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีหลักประกันและเมื่อลูกหน้่นผิดนัดผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถบอกเลิกสัญญาและกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้โดยเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าซื้อ และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อและรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 แต่ถึงแม้จะมีกฎหมายเข้ามาควบคุมธุรกิจเช่าซื้อก็ตามแต่พบว่าในทางปฏิบัติก็พบปัญหาทางปฏิบัติและเป็นปัญหาทางกฎหมายหลายประการซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญาอาทิ ปัญหาการบอกเลิกสัญญาไม่ว่าจะเป็นกระบวนการจัดส่งหนังสือบอกเลิกสัญญา ระยะเวลาที่มีผล ผลของหนังสือบอกเลิกสัญญาที่จะก่อให้เกิดสิทธิในการติดตามทรัพย์สิน ปัญหาการติดตามรถยนต์ซึ่งในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่มีสิทธิติดตามได้ตลอดไม่ว่ากระบวนการทางคดีจะดำเนินการไปถึงขั้นตอนใด เช่น อาจจะยื่นฟ้องต่อศาล อาจจะเป็กรณีศาลมีคำพิพากษา หรือ อาจจะเป็กรณีที่ไม่สามารถติดตามรถยนต์คืนและมีการบังคับคดีกับทรัพย์สินอื่นและได้ติดตามรถยนต์กลับคืนมาได้ ปัญหาการนำรถยนต์ออกขายทอดตลาดไม่ว่าจะเป็นกระบวนการแจ้งวันขาย การประเมินราคารถยนต์ สถานที่ในการทำการขาย ระยะเวลาที่จะทำการขาย ปัญหาการคัดค้านราคาพบว่าการขายทอดตลาดตามหลักกฎหมายว่าด้วยเช่าซื้อจากการศึกษาไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ

ประกาศสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคที่ให้สิทธิในกระบวนการคัดค้านราคาที่ขายทอดตลาดของผู้
เข้าซื้อ ผู้ค้าประกันซึ่งอาจจะเสียสิทธิในการคัดค้านราคาได้

ดังนั้นจึงเห็นควรศึกษากระบวนการในทางปฏิบัติซึ่งเป็นปัญหาทางกฎหมายที่อาจจะส่งผล
ให้การดำเนินคดีเข้าซื้อล่าช้า เสียค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และอาจจะสร้างความไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญา
ตามสมควรซึ่งผู้เขียนจะศึกษาปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการยึดรถยนต์ที่เข้าซื้อทั้งกฎหมาย
ไทยและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม ชัดเจน และ
เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายเพื่อใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว

แนวความคิดในกระบวนการยึดรถยนต์ที่เข้าซื้อ

สัญญาเข้าซื้อถือเป็นกลไกทางกฎหมายประกอบกับธุรกิจเพื่อสนองความต้องการ
ธุรกิจในสังคมเนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปมากขึ้นมีการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความ
ต้องการของผู้บริโภคจึงทำให้สัญญาเข้าซื้อเป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้นโดยสัญญาเข้าซื้อใช้หลัก
กฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาโดยพื้นฐานมาจากหลักเสรีภาพบุคคลมีเสรีภาพในการแสดง
เจตนาหลักเสรีภาพในการทำสัญญาในการทำสัญญามี 2 ความหมาย ความหมายแรกคือ
เสรีภาพในการเข้ามாதกลงทำสัญญา ส่วนความหมายที่สองหมายถึงเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซง
เมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้วกล่าวได้ว่าเมื่อบุคคลใดทำสัญญาบุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการทำ
สัญญาผูกพันตนเองจะก่อหนี้หรือไม่แล้วแต่ความสมัครใจของบุคคลมิได้เกิดจากอำนาจอื่นใด
(อำนาจกฎหมาย) สัญญามีได้มีสภาพบังคับโดยอำนาจกฎหมายแต่เกิดจากความสมัครใจของ
คู่สัญญาที่ยินยอมผูกพันกฎหมายเป็นเพียงแต่กำหนดบทลงโทษเมื่อไม่ปฏิบัติตามทฤษฎีว่าด้วย
หลักเสรีภาพในการทำสัญญายึดหลักที่ว่า “หนี้เกิดจากสัญญาเป็นหนี้ที่ยุติธรรม” เพราะคู่สัญญามี
อิสระจากการทำสัญญานั้นหรือไม่ก็ได้หากเห็นว่าอีกฝ่ายเอาเปรียบจนเกินสมควรก็ไม่ต้องทำ
สัญญานั้นเมื่อใดที่เข้าทำสัญญาแล้วถือว่าหนี้ดังกล่าวมีความยุติธรรมและเจตนาที่แสดงออกม
าย่อมมีความศักดิ์สิทธิ์รัฐจะไม่เข้ามาแทรกแซงเว้นแต่ต้องห้ามตามกฎหมายชัดเจนหรือขัดต่อ
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา หรือ (Autonomy of the will) นี้เป็นหลักที่
อาศัยความเป็นเหตุเป็นผลทางนิติปรัชญาว่าด้วยนิติสัมพันธ์ทางนี้ว่าอยู่บนรากฐานเจตนาของ
บุคคล บุคคลทุกคนมีอิสระที่จะผูกพันตนเองต่อผู้อื่นตามที่ตนต้องการ เจตนาเป็นตัวก่อให้เกิด
สัญญาเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของสัญญา และ เป็นตัวกฎเกณฑ์ที่จะทำให้สัญญามีผลใช้บังคับกับ
คู่สัญญาตลอดจนปัญหาการตีความสัญญาหลักเกณฑ์ที่ทำให้เอกชนสามารถกำหนดนิติสัมพันธ์
ระหว่างคนโดยอิสระด้วยการแสดงเจตนาหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาทำให้ผลของ
สัญญาสามารถบังคับคู่สัญญาได้จากการแสดงเจตนาของคู่สัญญานั้นเอง เนื่องจากกฎหมายที่อยู่
อาจจะไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับปัญหาหรือข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันออกไปในปัจจุบันจึงมี
เหตุผลที่ว่าควรที่จะให้เอกชนมีความคิดในการกำหนดเงื่อนไขของข้อสัญญาและสามารถบังคับ
ตามสัญญาได้หากไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรม

อันดีของประชาชนการปล่อยให้เอกชนทำการดังกล่าวได้เนื่องจากว่าวิถีทางในการเยียวยาในเรื่องกฎหมายว่าด้วยสัญญายังไม่เพียงพอ

โดยทั่วไปมนุษย์ถือได้ว่าเมื่อถือกำเนิดแล้วมีความสัมพันธ์ 2 เรื่อง คือ 1) ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเกิดขึ้นที่กำเนิดมาเช่นความสัมพันธ์นั้นพ่อแม่ลูกหรืออาจจะเกิดผลทางกฎหมายที่ต้องการมีการกระทำอะไรบางอย่างก่อนเช่น การสมรส การรับรองบุตร 2) ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินการดูรักษาผลประโยชน์และ อาจจะขาย หรือ นำไปให้ใคร หรือทำอย่างไรกับทรัพย์สินของตนเองก็ได้

หลักกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายโรมัน และ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

หลักกฎหมายโรมันว่าด้วยทรัพย์สิน หรือ ทรัพย์สินทรัพย์สิน หรือ ทรัพย์สินตามความหมายของกฎหมายโรมันหมายถึงสิ่งใดก็ตามที่มีคุณค่าหรือค่าทางเศรษฐกิจ(economic value) และเป็นสิ่งซึ่งสามารถกำหนดค่าหรือตีราคาเป็นหน่วยของเงินตราได้เพราะฉะนั้นสิทธิต่าง ๆ ที่เป็นเงินหรือมีมูลค่าทางเศรษฐกิจย่อมถือว่าเป็นทรัพย์สินด้วยเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายโรมันจะมีสิทธิ 3 ประการด้วยกันคือ สิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินนั้น สิทธิในการได้ดอกผลในทรัพย์สิน สิทธิในการใช้ทรัพย์สินโดยสิ้นเปลืองหรือทำลายทรัพย์สินนั้น

ตามระบบกฎหมายจารีตประเพณี(common law) เจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิในการใช้ ทำลาย และ จำหน่ายจ่ายโอน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าสิทธิของผู้อื่นเป็นอย่างไร และ กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างใดด้วย แนวคิดเรื่องกรรมสิทธิ์ในกฎหมายจารีตประเพณี(common law) เกิดขึ้นพร้อมกับระบบทุนนิยมทางอุตสาหกรรม (right of possession) สิทธิครอบครอง และ พัฒนาเป็นหลักกรรมสิทธิ์ในปัจจุบัน

การได้กรรมสิทธิ์โดยตนเองตามแนวกฎหมายเอกชนโรมันเพื่อแก้ปัญหา 2 ประการ

1. เป็นการหาแนวทางการแก้ไขให้ผู้รับโอนเมื่อรับโอนโดยเวลานานและเข้าเงื่อนไขครบถ้วนเรื่องกรรมสิทธิ์ หรือ ถ้ามีผู้แย้งการครอบครองเจ้าของสามารถติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินได้

2. เพื่อแก้ไขความบกพร่องในสิทธิของผู้ส่งมอบทรัพย์สินกล่าวคือผู้ส่งมอบทรัพย์สินไม่มีอำนาจในการส่งมอบทรัพย์สินเพราะฉะนั้นเจ้าของที่แท้จริงสามารถติดตามเอาคืนได้ตามหลักที่ว่า ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

หลักกรรมสิทธิ์และลักษณะสำคัญของกรรมสิทธิ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อำนาจและสิทธิของผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 บัญญัติว่า“ภายในบังคับแห่งกฎหมายเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบ”กรรมสิทธิ์มีลักษณะสำคัญดังนี้ ลักษณะเป็นอำนาจสิทธิเด็ดขาด (Absolute) คือ เจ้าของกรรมสิทธิ์จะทำการบังคับตามสิทธิของตนได้โดยพลการโดยมิต้องไปร้องขอต่อศาล

เช่น ในเรื่องการติดตามเอาคืนจากผู้ที่ไม่มิลิทธิจะยึดถือไว้หรือขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้อง โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ขอบที่จะใช้อำนาจในกรรมสิทธิ์นั้นได้โดยพลการไม่ต้องขออนุญาตหรือร้องขอให้ศาลบังคับให้ลักษณะที่ถืออำนาจหวงกัน คือ ก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นทุกคนที่จะต้องไม่รบกวนขัดขวางในสิทธิที่มีอยู่แต่กรรมสิทธิ์มีลักษณะพิเศษไปจากทรัพย์สิน คือ กรรมสิทธิ์ก่อให้เกิดอำนาจหวงกันโดยเฉพาะขึ้น กล่าวคือ สำหรับทรัพย์สินอื่นในบางกรณีผู้ทรงสิทธิอาศัยจะต้องยอมแก่ผู้ทรงสิทธิเก็บกิน หรือ ผู้ทรงสิทธิในภาระจำยอมก็ต้องยอมแก่ผู้ทรงสิทธิเก็บกิน หรือ ผู้ทรงสิทธิภาระจำยอมก็ต้องยอมแก่ผู้ทรงสิทธิในภาระจำยอมโดยสามยทรัพย์สินให้เข้ามาใช้สิทธิในทรัพย์สินเดียวกัน แต่สำหรับกรรมสิทธิ์นั้นผู้ทรงกรรมสิทธิ์มีอำนาจหวงกัน โดยเฉพาะตนเท่านั้น เว้นแต่จะตกอยู่ในบังคับของบทบัญญัติกฎหมายลักษณะอันถาวร (Perpetual) กรรมสิทธิ์มีลักษณะเป็นสิทธิถาวรโดยแท้ กล่าวคือ ไม่มีบทกฎหมายอันใดมาจำกัดให้กรรมสิทธิ์สิ้นไปโดยกาลเวลาได้เป็นสิทธิที่คงอยู่ตลอดไปกับเจ้าของกรรมสิทธิ์ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงถือได้ว่ามีสิทธิที่จะใช้สอย จำหน่าย จ่าย โอน ได้ดอกผล และมีสิทธิติดตามเอาคืนจากผู้ที่ไม่มิลิทธิจะยึดถือเอาไว้ในกระบวนการเข้าซื้อรถยนต์เมื่อผู้เข้าซื้อซึ่งเป็นผู้ผิดสัญญาและเป็นเพียงผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยอำนาจเจ้าของกรรมสิทธิ์จึงมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่มิลิทธิยึดถือเอาไว้ได้ตลอดเวลาเมื่อยึดรถยนต์กลับมาได้ก็สามารถทำการขายทอดตลาดได้ด้วยตนเองเนื่องจากเป็นทรัพย์สินของตนเองการขายทอดตลาดสมบูรณ์เมื่อมีการเคาะไม้หรือมีกิริยาอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาดโดยการขายทอดตลาดจะสำเร็จลงและผู้ซื้อและผู้ขายต้องผูกพันตามสัญญาขายทอดตลาดสำเร็จลงและผู้ซื้อผู้ขายผูกพันตามสัญญาขายทอดตลาดการขายทอดตลาดต่างจากการซื้อขายทั่วไปและเมื่อขายได้ไม่เพียงพอตามสัญญาเข้าซื้อผู้ให้เข้าซื้อก็สามารถมาฟ้องร้องบังคับได้อีกตามมูลหนี้ที่เสียหายอันเป็นส่วนต่างจากราคาที่ขายทอดตลาด

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการยึดรถยนต์ที่เข้าซื้อ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าซื้อรถยนต์ และกระบวนการขายทอดตลาดรถยนต์ที่เข้าซื้ออันได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าซื้อ คำประกัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดี พระราชบัญญัติว่าด้วยสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติในการทวงถามหนี้พ.ศ. 2558 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. 2554 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการประเมินราคาทรัพย์สินพ.ศ. 2557 เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศทำให้พบข้อขัดข้องในทางปฏิบัติและอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายหลายประการดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ปัญหาการส่งหนังสือบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ

กรณีให้ผู้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อเนื่องจากผู้เช่าซื้อผิดสัญญา ผู้ให้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยอิสระไม่ได้เนื่องจากถูกผูกมัดด้วยคำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินหรือให้ทรัพย์สินตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่าซื้อเมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินครบตามสัญญาโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ตามมาตรา 574 ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กันหรือกระทำผิดสัญญาในส่วนที่เป็นข้อสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ อนึ่งในกรณีกระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่สุดท้ายท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะริบบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนและกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง เนื่องจากธุรกิจเช่าซื้อเป็นธุรกิจที่นิยมแพร่หลายทำให้สัญญาเช่าซื้อที่ออกมาสร้างความไม่เป็นธรรมกับผู้เช่าซื้อตามสมควรจึงมีการออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาพ.ศ. 2555 ตามประกาศข้อ 4 (4) จึงกำหนดให้ ผู้ให้เช่าซื้อเมื่อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติด ๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อยสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ และผู้เช่าซื้อละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้นทำให้การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อจะต้องปรากฏว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดเป็นเวลาสามงวดและผู้ให้เช่าซื้อต้องบอกกล่าวอีกอย่างน้อยสามสิบวันรวมระยะเวลาแล้วประมาณสี่งวดในการปฏิบัติงานนั้น จัดทำและส่งหนังสือหนังสือบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อส่วนใหญ่แล้ว ฝ่ายผู้จัดทำสัญญาเช่าซื้อไม่ได้เป็นผู้จัดทำหรือส่งหนังสือบอกเลิกสัญญาโดยตรงแต่อาจเป็นฝ่ายอื่นของผู้ให้เช่าซื้อ เช่น ฝ่ายติดตามหนี้สิน หรือฝ่ายติดตามยึดรถยนต์เช่าซื้อ หรือสำนักงานทนายความ ภายนอกที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ว่าจ้างเป็นผู้ออกหนังสือบอกเลิกสัญญา พร้อมทั้งดำเนินการจัดส่งหนังสือบอกเลิกสัญญาไปยังผู้เช่าซื้อ ผู้ค้าประกัน ซึ่งในการจัดส่งหนังสือดังกล่าวโดยปกติจะมีการให้ผู้เช่าซื้อลงนามระบุที่อยู่ที่เป็นการจัดส่งเอกสารแต่พบว่าได้จัดส่งไปยังสถานที่อื่น ๆ ซึ่งไม่ได้แจ้งแก่ผู้ให้เช่าซื้อไว้ให้มีการจัดส่งเอกสาร หรือมีการแจ้งแต่เป็นการแจ้งทางโทรศัพท์ มิได้มีการบันทึกข้อมูลภูมิลาเนาที่อยู่ใหม่ ตามที่แจ้งลงในระบบของผู้ให้เช่าซื้อ ประกอบกับการที่พนักงานของผู้ให้เช่าซื้อมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนกันในการดูแลสัญญา หรือปรับเปลี่ยนการดูแลตัวผู้เช่าซื้อ หรือการรับพนักงานใหม่ที่ไม่มีความรู้เข้ามารับผิดชอบดูแลสัญญา ผู้เช่าซื้อ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดูแล ผู้เช่าซื้อ ตลอดจนไม่ทราบรายละเอียด หรือความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับหนี้สินตามสัญญาเช่าซื้อ ทำให้ในการจัดส่งหนังสือบอกเลิกสัญญา หรือเอกสารอื่น ส่งไปยังที่อยู่เดิมซึ่ง ผู้เช่าซื้อไม่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาหรือเอกสารดังกล่าว หรือหนังสือดังกล่าวถูกตีคืนเนื่องจากไม่พบบ้านเลขที่ของผู้เช่าซื้อ หรือผู้ให้เช่าซื้อยังไม่ได้รับใบไปรษณีย์ตอบรับ จึงไม่สามารถทราบได้ว่าผู้เช่าซื้อ ผู้ค้าประกันได้รับเอกสาร วันไหน เมื่อเป็นเช่นนี้ ผลก็คือสัญญาเช่าซื้อยังไม่เลิกกันตามกฎหมายแต่อย่างใด การติดตามรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนหรือมีการดำเนินติดตามยึดรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนทันทีที่ส่งหนังสือบอกกล่าวกระบวนการจัดส่ง

หนังสือบอกเลิกสัญญาพบว่าหากไม่ได้จัดส่งไปตามสถานที่ซึ่งผู้เช่าซื้อได้แสดงเจตนาไว้การดำเนินการติดตามยึดรถยนต์จะถือว่าเป็นกระบวนการติดตามที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

กระบวนการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อพบว่าแม้การชำระค่าเช่าซื้อจะมากน้อยเพียงใดก็ตามหากการชำระไม่ชำระตามเงื่อนไขในสัญญาเช่าซื้อผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้และสามารถติดตามรถยนต์คืนได้ซึ่งจะถือว่ามีความเป็นธรรมกับผู้เช่าซื้อหรือไม่เพียงใดเนื่องจากพบว่าหากชำระเพียงเล็กน้อยก็จะได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์แล้วบางครั้งพบว่าดอกเบี้ยในสัญญาดังกล่าวมีจำนวนที่มากเทียบได้กับเงินลงทุนและผลประโยชน์ของผู้ให้เช่าซื้อแต่ผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถมีอำนาจอิสระที่จะติดตามรถยนต์คืนได้

ในทางปฏิบัติยังไม่ครบเงื่อนไขในส่วนระยะเวลาแต่มีการติดตามยึดรถยนต์คืนและปัจจุบันพบว่ามีการดำเนินการติดตามจะมีกรว่าจ้างบริษัทติดตามภายนอกซึ่งการติดตามเป็นไปในลักษณะที่ไม่เหมาะสมทำให้ผู้ให้เช่าซื้อเกิดความเกรงกลัวเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นจึงต้องส่งมอบรถยนต์คืนและมีการเซ็นส่งมอบรถยนต์ถือว่าการสมควรใจเลิกสัญญาโดยผู้ให้เช่าซื้อหรือไม่เพราะในสถานการณ์เช่นนั้นย่อมทำให้ต้องคืนรถยนต์

ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่มีผลเป็นการเลิกสัญญาเช่าซื้อ แต่ทางผู้ให้เช่าซื้อได้จัดส่งให้บุคคลภายนอกหรือพนักงานผู้ให้เช่าซื้อออกติดตามยึดรถยนต์คืน และเมื่อยึดรถได้แล้ว ผู้ยึดก็จะจัดการให้ผู้เช่าซื้อลงลายมือชื่อในเอกสารส่งมอบรถยนต์โดยผู้เช่าซื้อจะเต็มใจลงลายมือชื่อหรือไม่ก็ตาม จะถือว่าเป็นกระบวนการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วไม่ได้ เมื่อสัญญาเช่าซื้อยังไม่เลิกกันอาจจะส่งผลกระทบต่อการยึดรถยนต์ดังกล่าวของผู้ให้เช่าซื้ออาจจะไม่ชอบด้วยกฎหมายและพบว่ากระบวนการเลิกสัญญาเช่าซื้อถึงแม้จะชำระมากน้อยเพียงใดก็ตามก็สามารถเลิกสัญญาได้บางครั้งการผ่อนชำระอาจจะท่วมจำนวนเงินและผลประโยชน์ที่ควรได้ หรือ หากผู้เช่าซื้อประสบปัญหาทางการเงินซึ่งมีเหตุผลที่สมควรก็ยังสามารถบอกเลิกสัญญาได้ ดังนั้นควรมีกระบวนการทางด้านกฎหมายที่นำมาควบคุมกระบวนการดังกล่าวให้เข้มงวดมากขึ้นเพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อคู่สัญญา

ประการที่สอง ปัญหาการยึดรถยนต์ในคดีที่เช่าซื้อ

การยึดรถยนต์คันที่เช่าซื้อหลังจากผิดสัญญากระบวนการทางกฎหมายมี 4 กรณี

1. ยึดรถได้ขึ้นก่อนการยื่นฟ้องคดีต่อศาล หมายถึง เมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิกกันแล้วและผู้ให้เช่าซื้อ หรือผู้ค้ำประกันไม่ร่วมกันนำรถมาส่งคืน ผู้ให้เช่าซื้อติดตามยึดรถยนต์คืน แต่ถ้าหากพบว่ารถยนต์ดังกล่าวมีการเสื่อมสภาพก็จะมีกรฟ้องร้องเป็นคดีเรียกค่าเสียหาย (คดีขายขาดทุน)
2. ยึดรถได้ขึ้นยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วเป็นกรณีที่ไม่สามารถติดตามรถยนต์คืนได้ผู้ให้เช่าซื้อจึงต้องใช้สิทธิทางศาลในการฟ้องเรียกรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืน หรือหากคืนไม่ได้ให้ใช้ราคาแทน พร้อมทั้งเรียกค่าเสียหาย ดอกเบี้ย ค่าขาดประโยชน์ ซึ่งหากพบว่าติดตามยึดรถได้ในชั้นพิจารณาก่อนที่จะมีการสืบพยาน เท่ากับข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป แนวทางในการปฏิบัติโจทก์ใน

ฐานะผู้ให้เช่าซื้อก็จะยื่นคำร้องขอแก้ไขค่าฟ้อง แนวทางในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอแก้ไขค่าฟ้องของศาลนั้นจะมีคำวินิจฉัยออกเป็น 2 แนวทาง

2.1 คำร้องขอแก้ไขค่าฟ้องดังกล่าวของโจทก์เป็นการแก้ไขค่าฟ้องเป็นการแก้ไขมากไม่อนุญาตให้แก้ไขค่าฟ้อง โจทก์จะต้องไปว่ากล่าวกันอีกคดี (โจทก์ต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่)

2.2 คำร้องขอแก้ไขค่าฟ้องดังกล่าวของโจทก์ไม่เป็นการแก้ไขมากอนุญาตให้แก้ไขค่าฟ้องได้ คือในส่วนของคำขอทำฟ้องโจทก์ที่ขอให้ส่งมอบรถยนต์เข้าซื้อคืนก็หมดไป ศาลก็จะพิจารณาพิพากษาเฉพาะค่าเสียหาย ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ ดอกเบี้ย โจทก์ผู้ให้เช่าซื้อไม่ต้องไปฟ้องผู้เช่าซื้อเป็นคดีใหม่เหมือนแนวทางแรก ซึ่งจะทำให้คดีดังกล่าวเสร็จสิ้นไปในคราวเดียวกัน

3. ยึดรถได้ชั้นที่ศาลพิพากษาแล้ว หมายถึง ผู้ให้เช่าซื้อตามยึดรถยนต์คืนได้หลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว โดยคำพิพากษามีตัวอย่างดังนี้

- พิพากษาให้คืนรถยนต์หรือใช้ราคาแทนจำนวน 200,000 บาท ชำระค่าเสียหาย 36,000 บาทพร้อมดอกเบี้ย 7.5 ต่อปี และชำระค่าขาดประโยชน์เดือนละ 2,500 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะส่งมอบรถยนต์คืนหรือใช้ราคาแทนเสร็จทั้งนี้ต้องไม่เกิน 12 เดือน และ ให้จำเลยชำระค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์เท่าที่ชนะ ค่าทนายความ 3,000 บาท

- พิพากษาให้คืนรถยนต์หรือใช้ราคาแทนจำนวน 400,000 บาท ค่าฤชาธรรมเนียมเท่าที่ชนะคดีค่าทนายความ 3,000 บาท

การปฏิบัติตามคำพิพากษาในคดีเช่าซื้อจึงมีประเด็นในทางปฏิบัติหลายประการ กล่าวคือ ในประเด็นตามตัวอย่างแรกหากผู้เช่าซื้อส่งมอบรถยนต์คืนนี้ในส่วนนี้จะถูกตัดออกไปคงเหลือเพียงค่าเสียหายซึ่งสามารถว่ากล่าวกันในคดีนี้ได้ซึ่งหากพบว่าราคารถยนต์ที่ขายได้แตกต่างจากราคาแทน หมายถึง ขายทอดตลาดได้น้อยกว่าก็ไม่สามารถเรียกเก็บจากจำเลยในคดีนี้ได้ต้องว่ากล่าวกันใหม่ในคดีใหม่ แต่ถ้าหากว่าขายได้สูงกว่ายอดเงินสูงกว่าสามารถนำมาหักชำระหนี้ในส่วนหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป

ในส่วนคดีที่ศาลพิพากษาให้เฉพาะการส่งมอบรถยนต์คืนหรือใช้ราคาแทน เพียงอย่างเดียวพบว่าคำพิพากษาศาลจะให้ค่อนข้างสูงเทียบเท่ากับราคามูลหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อที่คงเหลือแต่ส่วนใหญ่แล้วราคารถยนต์ที่ขายทอดตลาดได้จะค่อนข้างราคาต่ำและแตกต่างกับราคาแทนซึ่งศาลให้มาก

4. ยึดรถได้ชั้นบังคับคดีเป็นกรณีและผู้เช่าซื้อไม่ส่งมอบรถยนต์คืนจึงมีการบังคับคดีกับทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ดำเนินการสืบหลังจากมีการบังคับคดีไปแล้วผู้เช่าซื้อได้นำรถยนต์ที่เช่าซื้อมาคืนทำให้หนี้ในส่วนราคาถูกรูดตัดออกไปคงเหลือเฉพาะค่าเสียหายที่บังคับได้เฉพาะคดีนี้เท่านั้นหรือในกรณีคำพิพากษาศาลให้เพียงราคารถยนต์และไม่ให้ค่าเสียหายส่วนอื่นเมื่อคืนรถยนต์ก็เท่ากับได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาแล้วหนี้ในส่วนนี้ต้องหมดไปจะต้องถอนการบังคับคดีให้กับ

จำเลยทั้ง ๆ ที่นี่หนึ่งในส่วนนี้ยังขาดอยู่เนื่องจากขายทอดตลาดรถยนต์ได้ราคาต่ำกว่าราคาตามสัญญาเช่าซื้อหรือขายไม่ได้เทียบเท่ากับราคาซึ่งเป็นเงินลงทุนของผู้ให้เช่าซื้อซึ่งหากจะต้องฟ้องร้องกันเป็นอีกคดีและบังคับคดีกันใหม่ก็ยอมทำให้ผู้ให้เช่าซื้อเสียเปรียบในการที่จะได้รับชำระหนี้ เพราะผู้ให้เช่าซื้อซึ่งอาศัยเหตุการณ์ดังกล่าว จำหน่าย จ่ายโอนทรัพย์สินไปทำให้ท้ายที่สุดแล้วผู้ให้เช่าซื้อไม่สามารถบังคับคดีได้ทั้งยังต้องเสียเวลา และ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในขณะที่ผู้ให้เช่าซื้อเมื่อปล่อยสินเชื่อไปแล้วก็ยอมหวังผลประโยชน์กลับคืนมาเนื่องจากผู้ให้เช่าซื้อเองก็มีภาระในส่วนค่าใช้จ่ายหลายอย่างในการลงทุนปล่อยสินเชื่อไปให้ผู้ให้เช่าซื้อในแต่ละราย

ผู้เขียนเห็นว่ากระบวนการยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายวิธีพิจารณาความแล้วเมื่อมีการบังคับคดีแล้วหากยังมีหนี้คงเหลืออยู่ก็สามารถว่ากล่าวกันต่อไปได้ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายและกระบวนการยุติธรรมหรือในกรณีที่มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้วก็ควรอนุญาตให้แก้ไขคำฟ้องได้หากพบว่ายังมีหนี้คงเหลือที่จะติดใจว่ากล่าวกันต่อไปซึ่งจะทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ และ ประหยัดค่าใช้จ่ายให้จำเลยเพราะผลสุดท้ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใหม่ยอมจะต้องเรียกเก็บจากจำเลย

ประการที่สาม ปัญหาการขายทอดตลาดรถยนต์ที่เช่าซื้อหรือคดีเช่าซื้อ

การนำรถยนต์ที่เช่าซื้อตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้อำนาจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ได้กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ดังนี้ เมื่อผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้เช่าซื้อและกลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อเพื่อนำออกขายให้แก่บุคคลอื่น

ก. ก่อนขายให้แก่บุคคลอื่น ผู้ให้เช่าซื้อต้องแจ้งล่วงหน้าให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี) ทราบ เป็นหนังสือไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อใช้สิทธิซื้อได้ตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (10)

แนวทางปฏิบัติพบว่าขณะยึดรถยนต์ผู้เช่าซื้อได้ลงลายมือชื่อรับทราบเงื่อนไขในใบส่งมอบรถยนต์ขณะที่ยึดรถและตกลงระยะเวลาในการแจ้งการประมูลขายตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา ประเด็นปัญหาคือการยึดรถเป็นการติดตามโดยพนักงานภายนอกซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันการเงินผู้ให้เช่าซื้อ ซึ่งอยู่เหนือการควบคุมของผู้ให้เช่าซื้อบางครั้งพบว่า การติดตามยึดรถยนต์ของตัวแทนผู้ให้เช่าซื้อกระทำไปในลักษณะที่ไม่เหมาะสมทำให้ผู้เช่าซื้อเกิดความเกรงกลัว และลงลายมือชื่อในเอกสารไปโดยที่ไม่ทราบว่าข้อสัญญาดังกล่าวระบุว่าจะอย่างไรบ้างการทำเอกสารโดยระบุว่าผู้เช่าซื้อจะต้องไถ่ถอนรถยนต์ภายในระยะเวลาที่ไม่เพียงพอซึ่งสิทธิไถ่ถอนรถยนต์ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะทำได้ยากมากกว่าปกติมาก เนื่องจากต้องชำระเงินส่วนที่เหลือตามสัญญาทั้งหมด ต้องชำระค่าใช้จ่ายในการติดตามรถยนต์ซึ่งมีจำนวนสูง ค่าเบี้ยปรับค่าธรรมเนียมการนำรถยนต์ออกประมูลขายพบว่าการแจ้งประมูลยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา

ตามที่กฎหมายกำหนดและมีการนำออกขายทอดตลาด สถานที่ในการขายพบว่าจะเป็นการขาย ณ สถานที่ผู้เข้าซื้อมีความสะดวกในการขาย การประเมินราคาทรัพย์สินที่ขายเป็นการประเมินโดยผู้เข้าซื้อและผู้ให้เข้าซื้อไม่มีส่วนรู้เห็นด้วยผู้เขียนเห็นว่ากระบวนการขายทรัพย์สินที่เข้าซื้อสร้างความไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียหลายประการเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดีแล้วพบว่ากระบวนการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดมีการบัญญัติไว้ชัดเจนและสร้างความโปร่งใสในกระบวนการขายได้มากกว่ากระบวนการขายทรัพย์สินที่เข้าซื้อไม่ว่ากระบวนการขออนุญาตศาลในการขายทอดตลาด การส่งหมายแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ กระบวนการประเมินราคาทรัพย์สิน หากมองในทางกลับกันจะพบว่าการขายทรัพย์สินในส่วนคดีเข้าซื้ออาจจะเกิดการฮั้วกันระหว่างผู้ซื้อผู้ขายได้มากกว่าซึ่งผลสุดท้ายบุคคลที่ต้องรับผิดชอบก็คือผู้มีส่วนได้เสียในคดีเข้าซื้อไม่ว่าจะเป็นผู้เข้าซื้อ ผู้ค้าประกัน ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ขาดทุนดังกล่าวในมูลหนี้ส่วนที่ขาดนั้นต่อไปหากมีการควบคุมกระบวนการดำเนินการดังกล่าวให้มีความโปร่งใสมากขึ้นน่าจะสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้มีส่วนได้เสียมากยิ่งขึ้นเช่นในส่วนกระบวนการขายทอดตลาดควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งเขตในการขายในใกล้พื้นที่ที่ทำการยึดรถยนต์ ในส่วนกระบวนการขายเรื่องการแจ้งประมวลการขายทรัพย์สินที่ยึดถือเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับกระบวนการที่เป็นธรรมจึงเห็นควรนำวิธีความความแพ่งในเรื่องกระบวนการส่งหมายที่เดีโโอกาสให้คู่ความโต้แย้งได้อันจะส่งผลให้ผู้มีส่วนได้เสียดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์อย่างเต็มใจและอาจจะมีมาตรการลงโทษหรือมีค่าปรับหากไม่ปฏิบัติตามและทั้งนี้การแจ้งหรือส่งเอกสารใด ๆ ก็ควรที่ส่งภายในระยะเวลาที่เหมาะสมด้วยในส่วนการประเมินราคาทรัพย์สินปัจจุบันในส่วนคดีเข้าซื้อใช้มาตรฐานในการคำนวณ จากเร็ดบุ๊กซึ่งเป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญในการคำนวณราคารถยนต์ของต่างประเทศซึ่งถือเป็นราคากลางที่มีความเหมาะสมก็ตามแต่เมื่อเปรียบเทียบกับกรดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีความแพ่งแล้วถึงแม้จะมีการประเมินราคาแต่ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียรับรู้และมีโอกาสในการประเมินดังกล่าวในส่วนของคดีเข้าซื้อจึงมีข้อเสนอแนะให้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทราบถึงการประเมินราคาดังกล่าวและให้โอกาสในการแสดงเจตนาไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษร หรือ โดยปริยายในการกำหนดราคาดังกล่าวเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการดูแลผลประโยชน์ส่วนได้เสียของตนอันจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการขายทรัพย์สินที่เข้าซื้อมากยิ่งขึ้น

ประการที่สี่ปัญหาการคัดค้านการขายทอดตลาด

จากการศึกษาพบว่าในการขายทอดตลาดทรัพย์สินเข้าซื้อหรือคดีเข้าซื้อไม่มีกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ของธนาคารแห่งประเทศไทย หรือประกาศสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคที่ให้สิทธิเกี่ยวกับกระบวนการคัดค้านการขายทอดตลาดของผู้เข้าซื้อ ผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงได้เลย อย่างไรก็ตาม การขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 509 ถึงมาตรา 517 ก็มีเพียงมาตรา 513 ที่กำหนดให้ผู้ทอดตลาดเท่านั้นถอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดได้ เมื่อเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สูงสุดยังไม่เพียงพอ แต่ไม่ได้

กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้ทอดตลาดด้วยโดยทั่วไปส่วนใหญ่แล้ว ผู้ทอดตลาด จะไม่มีการถอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดเมื่อเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สู้สูงสุดยังไม่เพียงพอ เพราะ ทำให้เสียเวลา และยังเป็นทรัพย์สินเข้าซื้อหรือในคดีเข้าซื้อด้วยแล้วจะไม่มีการถอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดอย่างแน่นอนแม้จะขายได้ราคาต่ำไม่เพียงพอก็เพราะเหตุว่า ผู้ให้เข้าซื้อก็สามารถเรียกเก็บเงินส่วนต่างที่ขาดไปจากผู้เข้าซื้อ ผู้ค้าประกันได้อยู่แล้วดังนั้น ทำให้ผู้เข้าซื้อ ผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่สามารถใช้สิทธิคัดค้านขายทอดตลาดได้เหมือนดังเช่น กระบวนการคัดค้านขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 296 และ มาตรา 309 ทวิ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าซื้อ ผู้ค้าประกัน หรือ ผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีโอกาสคัดค้านราคาในการขายทรัพย์สินที่เข้าซื้อ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าซื้อ ผู้ค้าประกัน หรือ ผู้มีส่วนได้เสียหาบุคคลที่จะมาซื้อได้สูงกว่าเพื่อที่จะไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนมูลหนี้จากการขายอันเป็นส่วนต่างที่มากเกินไปเกินความสมควร

บรรณานุกรม

- กรมบังคับคดี. (2555). การกำหนดราคาเริ่มต้นในการขายของเจ้าพนักงานบังคับคดี, *วารสารกรมบังคับคดี*, 16 (83), น. 9-13.
- กิริติกิต์ หนูเกื้อ. (2552). *สิทธิและหน้าที่ของผู้เข้าซื้อ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญระพี จุฬาทิมพ์พันธุ์, สมบุญ ม้าหาญศึก, และศศิอนงค์ จงกลณี. (2546). กระบวนการยึดอายัด ประเมินราคาและขายทอดตลาดทรัพย์สินในมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย, *วารสารกรมบังคับคดี*, 9 (53), น. 29-34.
- ชลธิชา ศรีวิวัฒน์. (2554). *ปัญหาการดำเนินการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลัช อัจฉมากุลกิจ. (2549). การสร้างความเป็นธรรมในการขายทอดตลาด, *บิซิเนสลอร์*, 4 (38), น. 77-80.
- ทรงพล บัวรอด. (2556). *ปัญหาทางกฎหมายในการถ่ายโอนภารกิจด้านการบังคับคดีแพ่งในภาคเอกชนดำเนินการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญศรี คำแก้ว. (2544). *ปัญหาราคาในการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พรพิมล บุญนาค. (2555). *ปัญหาการขายทอดตลาดในชั้นบังคับคดี*, *วารสารนายความแม็กกาซีนเพื่อประชาชน*.

- ศันนัทกรณ์ โสติพิพันธ์. (2558). คำอธิบายเช่าทรัพย์-เช่าซื้อพร้อมคำอธิบายในส่วนพ.ร.บ. ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- สมหมาย จันทน์เรือง. (2558). คำพิพากษาที่น่าสนใจการแจ้งวันขายทอดตลาด, วารสาร เนติบัณฑิตยสภา.
- อาภรณ์ แสงศศิธร. (2547). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ รถยนต์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อำนาจ คลายสังข์.(2533). คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ. กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.